Rok IVty Nr. 8. Kraków, dnia 18 Lipca. Rok 1876.

Wychodzi w Krakowie co tydzień przez czas pory zdrojowo-kąpielowej.

Biuro Redakcyi i Administracyi W KRYNICY w c. k. Zakładzie Zdrojowym.

Prenumeratę miejscową przyjmuje Administracya „**Czasu**" w Krakowie, gdzie także dostać można pojedynczych Numerów „**Krynicy**."

KRYNICA

Tygodnik poświęcony ojczystym Zakładom zdrojowo-kąpielnym.

Redaktor
Dr MICHAŁ ZIELENIEWSKI
Lekarz Rządowy c. k. Zakładu Zdrojowego w Krynicy.

Prenumerata wynosi

w Krakowie na miejscu 1 złr.
w Monarchii austryacko-węgierskiéj z przesyłką pocztową . . . . . 1 złr. 20 c.

Numer pojedynczy . . . — 6 „

Należytość za prenumeratę lub za umieszczenie ogłoszeń odsyłać należy **franco** do **Biura Administracyi.**

TREŚĆ SPRAWOZDANIA O C. K. ZAKŁADZIE ZDROJOWYM W KRYNICY

z roku 1875

podał

Dr. Zieleniewski.

(Ciąg dalszy).

B. Część lekarska.

Co do III) Do cierpień układu płciowego, które na mocy składu chemicznego wód krynickich, zatém na mocy teoryi, popartéj długoletnią praktyką, pomyślnie leczyliśmy, przedewszystkiém należą: nieżyty pochwy i macicy, pospolicie białemi upławami zwane *(Catarrhus chronicus vaginae et uteri)*, czylito proste i samoistne, czylito brodawkowe *(Colpitis chronica catarrhoso granulosa)*, a nawet z nadżerkami błony śluzowéj szyi macicznéj *(cum excoriationibus portionis vaginalis)* połączone.

Namienione cierpienie, nierzadko w związku przyczynowym, a zatem jako następstwo bardzo wielu i nader licznych innych chronicznych chorób macicy będące *(Catarrhus symptomaticus, concomitans aut consecutivus)*, zastósowaniem wewnętrznem i zewnętrznem szczawy krynickiéj (pod postacią kąpieli nasiadowych i natrysków macicznych) radykalnie wyleczone widzieliśmy.

Niepożyta, bo wiekowém doświadczeniem stwierdzona jest sława wód krynickich w leczeniu namienionego cierpienia; a tradycyę téj wziętości szczawy krynickiéj, z pokolenia na pokolenie przechodzącą, łatwo lekarz zrozumie, a tém łatwiéj wytłumaczy i uzasadni, skoro rozważy niezawodne wysuszające, ściągające i wzmacniające działanie wód krynickich, w wapno i żelazo zamożnych.

Oprócz powyżéj wymienionych chorób, wody krynickie według naszego 20-letniego przy zdrojach doświadczenia, skutecznemi się okazały w rozmaitych nieprawidłowościach czyszczeń miesięcznych, jako to: w opóźnionem lub utrudnionem miesiączkowaniu lub w zupełnem braku czyszczeń miesięcznych *(Menstruatio serotina, Dismenorrhoea et Amenorrhoea)*, a wreszcie w okwitem wydzielaniu czyszczeń miesięcznych *(Menorrhagia)*, wszakże tylko w takim razie, jeżeli owe nieprawidłowości czyszczeń miesięcznych polegały: na niedokrewności, na ogólném osłabieniu lub na ogólnéj nadczułości nerwowéj; tém więcéj, jeżeli owéj ostatnio wymienionéj chorobie towarzyszyło zwiędnienie ustroju niewieściego i jego bezsił widoczny.

Nie potrzebujemy dodawać, iż w wypadkach opóźnionego czyszczenia miesięcznego *(Menstruatio serotina)* lub w jego zupełnym braku *(Amenorrhoea)*, które pomyślnie szczawą krynicką uleczaliśmy, zawsze blednica była przyczyną. To téż po usunięciu zasadniczego cierpienia użyciem wewnętrznem szczawy krynickiéj, pożywną dyetą i wyborném krynickiém powietrzem, czyszczenie miesięczne pojawiło się zupełnie prawidłowo.

Do przykładów okwitego czyszczenia *(Menorrhagia)*, jakie przy zdrojach krynickich rzeczywiście z wybornym skutkiem leczyliśmy, te tylko należą, gdzie przyczyną owego cierpienia była wątłość macicy i jéj bezsił *(Atonia uteri)*, lub ziarninowe wrzodki części pochwowéj macicy *(Excoriationes granulosae portionis vaginalis)*.

Nieco rzadziéj doświadczaliśmy widocznego skutku z kuracyi krynickiéj w przypadkach za okwitego miesiączkowania u młodych osób, blednicą dotkniętych; tém mniéj dobremi skutkami wykazać się z naszéj praktyki możemy w silnych czyszczeniach miesięcznych u kobiet, podczas ich lat przechodowych *(anni climacterici)*; najmniéj zaś było dobrego skutku z picia i kąpieli krynickich w zaokwitém miesiączkowaniu, spowodowaném chronicznem zapaleniem macicy, jeżeli to poprzednio odpowiednią kuracyą nie zostało usunięte; a żadnego skutku i żadnéj nie mieliśmy pociechy z używania wód krynickich w krwotokach, z nowotworów macicy pochodzących.

Zbytecznem byłoby tutaj wymieniać wszelkie sposoby tak zewnętrznego, jako też wewnętrznego zastósowania szczaw krynickich w dziale chorób, o którym obecnie mówimy; albowiem szczegółowe ich wyliczanie poprowadziłoby nas poza granice, jakie niniejszéj rozprawie założyliśmy.

W ogóle zaznaczyć tutaj nam należy, iż co do wewnętrznego używania szczaw krynickich w dopiero wymienionych chorobach, takowe u naszych pacyentek nie zbaczało od ogólnych zasad picia naszych wód, z uwzględnieniem szczegółowych wymogów saméj choroby i indywidualności pacyentek; ale za to zewnętrzne zastósowanie naszych wód w namienionych powyżéj cierpieniach, pod rozmaitą formą, a do tego często ponawianem bywało. Albowiem oprócz kąpieli ogólnéj ze szczawy krynickiéj, bardzo różnéj ciepłoty i czasu trwania, przy któ-

réj zakładanie wziernika kąpielowego *(Badespiegel)* bardzo często miało miejsce; zalecaliśmy także kąpiele nasiadowe, wraz z jednoczesnem zastósowaniem natrysków do pochwy zapomocą clysopumpy uskuteczniany ch, albo też używaliśmy natrysków macicznych, aparatem Kiwischa robionych. Ścisłe oznaczenie ciepłoty i czasu trwania natrysków, nigdy przez nas pomijane nie bywało.

W ogóle, jeżeli w których cierpieniach, to przedewszystkiém w chorobach układu płciowego, zewnętrzne zastósowanie szczaw krynickich przez nas ordynowane, bywało nietylko bardzo częste, ale i wielorakie. Bo też w żadnym dziale chorób, Krynicy do leczenia przekazywanych nie zauważyliśmy tyle dobrych i tak uderzających skutków z wszelkiego rodzaju kąpiel krynickich, jak w dziale cierpień układu płciowego. Dodać tutaj należy, iż jak w ogólności Krynica przeważnie od kobiet używana, pozyskała nazwę zdrojowiska dla kobiet niby wyłącznie przeznaczonego, tak z chorób samym niewiastom właściwych: niedokrewność, blednica i cierpienia układu płciowego, najliczniéj między dotychczasowemi pacyentkami przy zdroju krynickim, przez nas napotykanych, powyżej wymienione cierpienia niemal zawsze pomyślnie i stanowczo uleczanemi bywały. Ztąd to owa wiekowém doświadczeniem stwierdzona wziętość Krynicy w chorobach niewiastom właściwych, gdyż tysiące kobiet zawdzięcza Krynicy odzyskanie ich zdrowia i szczęścia rodzinnego *(C. d. n.)*

KRONIKA WIADOMOŚCI BIEŻĄCYCH

O ZDROJOWISKACH KRAJOWYCH.

Krynica. W dopełnieniu naszéj wiadomości o wysłanéj tu z Wiednia **Komisyi geologicznéj**, złożonéj z pp. **Karola Paul c. k. Radcy Górniczego i E. Tietze adjunkta geolog. państw. zakładu**, donosimy, iż wspomniona Komisya przebywała w Krynicy od 5 do 10 b. m. zwiedziwszy cały obszar tutejszego zdrojowiska, tudzież sąsiednich jego wsi: Słotwiny, Powroźnik, Złockie, Jastrzębik, Andrzejówka i Żegiestów badając tutejszą okolicę pod względem geologicznym i hydrologicznym; a skutkiem naocznego przekonania się o wielkiéj zamożności Krynicy w źródła mineralne i w torfowiska żeleziste, wobec rychłego otwarcia kolei żelaznéj *Tarnów-Leluchów*, rzeczona komisya najpiękniejsze rokowała nadzieje tutejszemu zakładowi zdrojowemu dla jego dalszego rozwoju i dla jego świetnego nadal powodzenia — o ile uzasadnionym a naglącym potrzebom Zakładu Krynickiego rychło zadosyć się stanie.

* * *

Krynica. Znany powszechnie ze swych pomnikowych prac naukowych **Wacław Aleksander Maciejowski** b. Profesor b. Uniw. Warszawsk. przebywa w tutejszym Zakładzie wraz z swoją żoną dla poratowania zdrowia.

VI. LISTA GOŚCI

przybyłych do c. k. Zakładu Zdrojowego w Krynicy

od dnia 8 do 14 Lipca 1876 r.

450.	Lichtmann Sari, żona kupca ze Sędziszowa	osób	1	przybyła d.	6	Lipca	pod Łososiem.
451.	Kritinfeld Fany, „ „ ze Salą i Reginą Mandel i Stefanią Schermauth z Krakowa	„	4	„	6	„	„ „
452.	Płatkowski Konstanty, Proboszcz z Witowa (Król. Pol.)	„	1	„	7	„	„ Sobieskim.
453.	Niedzielski Andrzej, Adjunkt sądowy z Krzeszowic	„	1	„	9	„	„ Zamkiem Nr. 16.
454.	Ksiądz Nowakowski Ludwik, z okręgu Krakowskiego	„	1	„	9	„	„ Zegarem.
455.	Darowska Helena, obyw. z córką, z hr. Teresą Potocką i sługami z Krakowa	„	6	„	9	„	„ Góralem.
456.	Grzybowska Marya, żona naczel. stacyi kol. z Tarnopola	„	1	„	9	„	„ Gwiazdą.
457.	Bukowska Antonina, obyw. z fam i służ. z Konkolnika	„	5	„	8	„	„ Białym Orłem.
458.	Osmolski Władysław, wł. dóbr z Władypola (Bełzkie)	„	1	„	8	„	„ Pogonią.
459.	Szarkiewicz Karolina, żona kupca ze Lwowa	„	1	„	8	„	u Szkwarły.
460.	Pogórski Aleksander, wł. dóbr „ „	„	1	„	8	„	pod Cisem.
461.	Tramer Fany, żona kupca z matką T. Schleisinger z Krakowa	„	2	„	8	„	„ Białym Orłem.
462.	Smoleńska Eleonora, wł. real. z M. Gołębiowską z Kielc	„	2	„	8	„	„ Lwem.
463.	Reicel Majer, pomocnica kupiecka z Nowego Sącza	„	1	„	9	„	u Pfeffera.
464.	Kowalski Bazyli, radca apel. z fam. ze Lwowa	„	3	„	9	„	pod Sobieskim.
465.	Blum Chane, kupcowa ze Sanoka	„	1	„	9	„	„ S. Brauna.
466.	Lebewohl Laje, „ ze służ. ze Sanoka	„	2	„	9	„	„ „
467.	Ławski Henia, „ z Łomży	„	1	„	9	„	„ Röslera.
468.	Schwarz Mirl, „ z Liska	„	1	„	9	„	„ „
469.	Schenkel Wolf Ber, rabin ze synem z Tarnowa	„	2	„	9	„	„ M. Schachtera.
470.	Górska Natalia, wł. dóbr z Heleną Lebowską i służącą z Dobiesławic (Król. Pol.)	„	3	„	9	„	pod Dębem.

471.	Suborawska Julia, żona dr. med. z córką z Krakowa	osób	2	przybyła d.	9	Lipca	pod Opatrznością.
472.	Morkiewicz Wanda, żona lekarza z siostrą Florentyną Stalkowską z Równego (Wołyń)	„	2	„	10	„	pod Dębem.
473.	Taidelbaum Mozes, wyrobnik ze Sanoka	„	1	„	10	„	u Kaila.
474.	Pomorska Konstancya, córka obyw. z Król. Pol.	„	1	„	9	„	pod Cisem.
475.	Tanenbaum Sali, żona kupca z Baranowa	„	1	„	9	„	„ Palmą.
476.	Schleisinger Amalia, żona kupca z fam. i służ. z Krakowa	„	7	„	9	„	„ Jabłonią.
477.	Kuczalska Kamilla, obyw. z fam. ze Żytomierza	„	3	„	9	„	„ Ułanem.
478.	Tyberski Alojzy, szewc z czeladźmi i fam. z N. Sącza	„	7	„	9	„	„ Potokiem Nr. 4.
479.	Niemeczek Franciszek, Nadporucznik 30 pułk. piech. ze Lwowa	„	1	„	9	„	„ Zamkiem Nr. 13.
480.	Gossowska Tekla, obyw. z córką z Król. Pol.	„	2	„	10	„	„ Pogonią.
481.	Nesterowicz Malwina, żona urz. z Rzeszowa	„	1	„	10	„	„ Ułanem.
482.	Szuszkowski Zygmunt, wł. dóbr z Hrycenki (Wołyń)	„	1	„	10	„	„ Białym Orłem.
483.	Bzowska Leona, wł. dóbr z córką i służącymi	„	4	„	10	„	„ Kosynierem.
484.	Ks. Podlewski Wincenty Maryan, Dominikanin z Krakowa	„	1	„	10	„	„ Białą Różą.
485.	Kicka Petronela, żona dyrektora szkoły realn. z Tarnopola	„	1	„	10	„	„ Jarząbkiem.
486.	Glaser Dwojra, wyrobnica z Tarnowa	„	1	„	10	„	u Szancera.
487.	Winelthei Breindel, posługaczka z N. Sącza	„	1	„	10	„	„ „
488.	Hildt Emilia, wł. realn. z córkami z Warszawy	„	3	„	10	„	pod Kurkiem.
489.	Bratkowska Michalina, żona obyw. ze służ. ze Lwowa	„	2	„	10	„	„ „
490.	Rosner Taube, żona kupca ze Sanoka	„	1	„	11	„	„ Kanarkiem.
491.	Rott Scheindel, „ „ „ „	„	1	„	11	„	„ „
492.	Orne Fil, kupiec z Brzostka	„	1	„	11	„	u Gattmana.
493.	Knopf Mariem, kupcowa z fam. i służ. z Młynowa	„	4	„	9	„	pod Łososiem.
494.	Hendel Tomasz, dyr. pens. z familią, Karolem Wróblewskim i służ. z Krakowa	„	6	„	10	„	„ Pagatem.
495.	Tainska Helena, żona wł. d. z córką i służ. z Chmielnika (K. P.)	„	3	„	10	„	„ „
496.	Reinhalt Zlate, żona kupca ze służ. z Krakowa	„	2	„	10	„	„ Palmą.
497.	Czajkowski Damian, księgarz ze Lwowa	„	1	„	10	„	„ Gwiazdą.
498.	Dziehańska Rozalia, obyw. z córką z Warszawy	„	2	„	10	„	„ „
499.	Ciechanowska Aniela, żona urzędnika „	„	1	„	10	„	„ „
500.	Hedczyńska Stanisława, nauczycielka z pannami z Lutomierska	„	3	„	11	„	„ Pogonią.
501.	Miklaszewska Pelagia, wdowa po rejencie ze służ, z Warszawy	„	2	„	11	„	„ Gwiazdą.
502.	Maciejowski Wacław, członek Akad. nauk w Petersburgu z Warszawy	„	2	„	11	„	w Hotelu Seiferta.
503.	Wald Mozes, kupiec z Krakowa	„	1	„	11	„	pod Palmą.
504.	Bander Gittel, wyrobnik „	„	1	„	11	„	u Kaila.
505.	Jungenleich Selman, wyrobnik z Przeworska	„	1	„	11	„	„ „
506.	Soczotowski Kazimierz, obyw. z fam. i służ. z Król. pols.	„	6	„	11	„	pod Pogonią.
507.	Bornstein Perl, żona kupca z Rosyi	„	1	„	12	„	u Luftglasa.
508.	Mierka Fryderyk, urzędnik z żoną z Przemyśla	„	2	„	12	„	„ Marka Wrony.
509.	Trachler Hindel, żona kupca z Krakowa	„	1	„	12	„	„ „ „
510.	Skawska Marya, żona inżyniera z fam. i służ. z N. Sącza	„	5	„	12	„	pod Ułanem.
511.	Chorowitz Toiwe, rabin z córką i służ. z Majdana	„	3	„	12	„	u Röslera.
512.	Seidle Wolf, wyrobnik ze Strzyżowa	„	1	„	12	„	„ S. Brauna.
513.	Illakowicz Ignacy, urzędnik z Petersburga	„	1	„	12	„	pod Pogonią.
514.	Podczaski Edward, obyw. ziemski z Król. Pol.	„	1	„	12	„	„ „
515.	Schmeike Helena, obyw. z córką z Warszawy	„	2	„	12	„	„ Cisem.
516.	Brosz Franciszek, wł. realn. z fam i służ. z Tarnowa	„	5	„	12	„	„ Rybą.
517.	Ostaszowska Flora, żona urz. z Warszawy	„	1	„	13	„	„ Pogonią.
518.	Skrzypińska Cecylia, żona prof. z 2-ma córkami z Warszawy	„	3	„	11	„	u Jodłowskiego.
519.	Topolnicka M., modniarka z córką i p. Franciszką Koszycką ze Lwowa	„	3	„	11	„	pod Trąbką N. 1 i 2.
520.	Jaworska Teodora, przełożona pensyonatu z Krakowa	„	1	„	12	„	u Pyża.
521.	Fortuńska Zofia, obyw. z córką z Krakowa	„	2	„	12	„	„ „
522.	Łazowska Paulina, obyw. ziem. z E. Łuczyńską z Król. Pols.	„	2	„	13	„	pod Pogonią.
523.	Obrzud Piotr, czeladnik szewski z Grybowa	„	1	„	13	„	u Schwarza.
524.	Tyszka Teresa, żona urz. z córką z Warszawy	„	2	„	13	„	pod Lwem.
525.	Guinotte Ernesta, obywatelka z Pilicy	„	1	„	13	„	w Hotelu Seiferta.
526.	Schultze Amalia, „ „ „	„	1	„	13	„	„ „ „
527.	Fischer Julia, żona kupca z matką i synem z Warszawy	„	3	„	13	„	pod Góralem.

528.	Koncka Ludwika, żona sędz. pow. z córką i służ. z Łańcuta	osób 3	przybyła d. 13	Lipca.	pod Kosynierem.
529.	Garszyński Władysław, uczeń gimnazyalny z Warszawy	„ 1	„ 13	„	„ „
530.	Landau Fani, handlarka z fam. i służ.	„ 4	„ 13	„	u R. Frenzla.
531.	Kruszyński Ludwik, właściciel dóbr z synem z Ukrainy	„ 2	„ 13	„	u R. Frenzla.
532.	Żółtowski Fr. obyw. ziems. z córką i sług. z Nichanowa (Ks. Pozn.)	„ 4	„ 13	„	„ „ „
533.	Zelnek Simcha, handlarka z Goldą Grün	„ 2	„ 13	„	„ Szwarza.
534.	Sztub Hane, handlarka	„ 1	„ 13	„	„ „
535.	Hofstetter Breindel, handlarka z Emilią Ros z Wiśnicza	„ 2	„ 13	„	„ „
536.	Feldheiser Blime, wyrobnica z siostrą z Bicza	„ 2	„ 13	„	„ J. Ringa.
537.	Landau Izak, trafikant tytoniu z Rzeszowa	„ 1	„ 13	„	pod Łososiem.
538.	Swiejkowska Izabela, właś. dóbr. z córką, z p. Jadwigą Szaszkiewicz i Bocquillon z Wołynia	„ 4	„ 13	„	„ Litwinką.
539.	Romanowicz Władysław, urzędnik Namiestnictwa ze Lwowa	„ 1	„ 14	„	„ Zamkiem Nr. 19.
540.	Engländer Feigel, żona kupca z Podgórza	„ 1	„ 14	„	u M. Luxa.
541.	Homacz Ryfka Laje, żona kupca z Wodzisławia (Król. Pols.)	„ 1	„ 14	„	„ „ „
542.	Epstein Leontyna, obyw. z Bronisławą Szanzer z Krakowa	„ 2	„ 14	„	w Hotelu Seiferta.
543.	Kwaśniewska Kamila, żona Dra Med. z córką i synem z Lublina	„ 3	„ 14	„	„ „ „
544.	Petrykiewicz Apolonia, żona sekret. z dzieckiem i sługą ze Lwowa	„ 3	„ 14	„	pod Białym Orłem.
545.	Gutwerth Bruche, żona kupca z Radomyśla	„ 1	„ 14	„	u Röslera.
546.	Rubin Laje, wyrobnica z Tarnowa	„ 1	„ 14	„	„ „
547.	Blumenfeld Ryfka, żona Kupca ze Sanoka	„ 1	„ 14	„	„ Luftglasa.
548.	Tańska Helena, ob. ziems. z córką i służ. z Chmielnika (Kr. Pols.)	„ 3	„ 13	„	pod Orłem Nr. 6 i 7.
549.	Kriegseisen Ferdynand, adjunkt sądowy z żoną, z Bronisławą Sokołowską i służącą ze Skawiny	„ 4	„ 13	„	„ Zieloną górą.
550.	Żółcińska Wanda, żona Aptek. ze służ. z Dąbrowy górn. (Kr. Pol.)	„ 2	„ 14	„	„ Cisem.
551.	Kieres Karolina, obywatelka z 3 dziećmi i służącą z Krakawa	„ 5	„ 14	„	„ Pagatem.
552.	Reich Fradel, żona kupca z Trzebini	„ 1	„ 14	„	u M. Luxa.
553.	Groner Bine, „ „ „ „	„ 1	„ 14	„	„ „ „
554.	Enech Sara Rachel, żona kupca z Oświęcima	„ 1	„ 14	„	„ „ „
555.	Reichmann Basche, „ „ z Nowego-Radomska	„ 1	„ 14	„	pod Kanarkiem.
556.	Herz Adela, „ „ z Warszawy	„ 1	„ 14	„	„ „
557.	Dr Semilski Teobald, adwokat z żoną z familią i służbą	„ 7	„ 14	„	„ Cisem.
558.	Wodnicki Józef, Dr Med. z żoną i służącą	„ 3	„ 14	„	„ „
559.	Schwarz Zofia, żona Buchaltera z Lódz	„ 1	„ 15	„	u Kowalewskiego.
560.	Ks. Łapiński Hipolit, proboszcz z Przemyskowa (Król. Pols.)	„ 1	„ 15	„	pod Sobieskim.

Razem rodzin 111 czyli 235 osób.
Pozostało z poprzedniej listy rodzin 449 czyli 910 osób.
Od otwarcia Zakładu było razem 560 „ 1145 „

Krynica, dnia 15 Lipca 1876. ***Reichelt,*** c. k. polit. Inspektor zdrojowy.

Główny Redaktor i wydawca Dr. *Michał Zieleniewski.* Redaktor odpowiedzialny *Józef Łakociński.*

W drukarni „CZASU". Nakładem c. k. Zakładu Zdrojowego w Krynicy. Rządca drukarni *Józef Łakociński*